

בית הספר לאמנויות
החוג למוסיקה

רסיטל מיצירות ג'ון דאולנד (John Dowland)

במלאת 450 שנה להולדת המלחין

יום א', 19 במאי 2013, בשעה 19:30,

המשכן לאמנויות ע"ש ד"ר ראובן הכט, אודיטוריום 207

דורון שליפר | קונטרה טנור

אורי הרמלין | לאוטה

A Fancy
Sorrow stay

If my complaints could passions move
Me, me and none but me
Say, love, if ever

A Fancy
A shepherd in a shade
Come away, come sweet love

La mia Barbara
I saw my lady weepe

Si le parler
Vestros Ojos
Amarili mia bella

In darkness let me dwell
Forlorn hope fancy

King of Denmarke, his Galliard
Can she excuse my wrongs

Flow my teares
Mauritius' Pavin (fecit in honorem Joanni Dowlandi Anglorum Orphei)
Come, heavy sleep

על התכנית

ג'ון דאולנד (1563-1626) – כותב שירים אליזבתני, זמר ונגן לאוטה שתהילתו הגיעה את קצוות אירופה – היה אחת הדמויות המעניינות אך גם החידתיות ביותר בתולדות המוסיקה האנגלית. קשה לומר בוודאות היכן נולד (הן האירים והן האנגלים מתעקשים לנכסו לעצמם), וגם קשה לומר מאיזה מעמד חברתי הגיע. מעדותו שלו אנו למדים כי ב-1580 הוא נכנס לשירותו של דיפלומט אנגלי בפריס, התחיל להתוודע לאפנות המוסיקליות המשגשגות מעבר לתעלה, ושם כנראה גם המיר את דתו לקתוליות. הוא חזר לאנגליה ב-1584, התחתן ב-1586 (איננו יודעים את שמה של אשתו) וב-1588 קיבל תואר במוסיקה מאוניברסיטת אוקספורד. ידוע לנו שהפעם הראשונה שהופיע בה לפני המלכה אליזבת התרחשה ב-1590. לא הרבה אחר-כך נולד בנו, רוברט.

ב-1594 מת ג'ון ג'ונסון, מנגני האוטה המלכותיים. דאולנד התמודד על המשרה שהתפנתה, ולאחר שלא זכה בה, יצא למסע ארוך ברחבי היבשת, בין השאר כדי להעמיק את היכרותו עם האפנות המוסיקליות של אותה העת, ובראש ובראשונה – זו האיטלקית. במסעותיו מצא עבודות זמניות אצל נסיכים בגרמניה, ביקר במרכזי המוסיקה החשובים באיטליה ולבסוף התיישב בחצרו של מלך דנמרק, כריסטיאן ה-IV, בעיר אלסינור. ככל הנראה, עוד באיטליה ניסו לגייסו למודיעין הקתולי של המסדר הישועי, והדבר כמעט הוביל להסתבכות מסוכנת, אך דאולנד ניסה לצאת מהבעיה בכך ששלח מכתב לחצר האנגלית, וסיפר בו את כל פרטי המקרה במטרה לרכוש את אמון המלכה ויועציה. הרבה מהידע שלנו על חייו של המלחין אנו חייבים למכתב מבוהל ומבולבל זה.

ב-1597 פרסם את ספר השירים הראשון שלו באנגליה. לפי כמות ההדפסות החוזרות של הספר, ניתן להסיק כי הספר זכה להצלחה. גם תנאי העסקתו בדנמרק (משכורתו הייתה שוות-ערך לזו של אדמירל בצי המלכותי הדני) מרמזים על תהילה גוברת והולכת. כריסטיאן ה-IV היה פטרון נלהב של המוסיקה, אך חיי החצר בדנמרק היו שונים מאלו שדאולנד הכיר: בעוד אליזבת מלכת אנגליה הייתה מאופקת והתנהלותה שיוותה לה דימוי אלוהי, מלך דנמרק בילה לעתים קרובות בשתייה עד אבדן-חושים. ב-1600 שלח דאולנד לאשתו (שנשארה באנגליה) את כתב היד של ספר השירים השני שלו וביקש ממנה לדאוג להדפסתו. ב-1601 נקלעה החצר הדנית לקשיים כלכליים, ודאולנד התחיל לתכנן את חזרתו הביתה וניסה שוב לגשש אחר משרה בחצר האנגלית. חלק מהטקסטים החנפניים בספר השירים השלישי שלו (1603) היו בוודאי מיועדים לעיניה של המלכה.

אך הנסיבות באנגליה השתנו בצורה קיצונית – בהמשך השנה מתה המלכה ובמקומה עלה המלך ג'יימס הראשון. דאולנד ניסה להמשיך את השתדלותו אצל אשתו של ג'יימס – המלכה אן מדנמרק – שהייתה גם אחותו של מעסיקו (כריסטיאן ה-IV) וקתולית כמוהו. הניסיון לא צלח והוא המשיך בעבודתו בדנמרק עד לחודש מרס 1606. אז פוטר וחזר סופית ללונדון, לבית בסמטת Fetter Lane (שהייתה מאוכלסת בלא-מעט מוסיקאים מקצועיים). ב-1609 תרגם מלטינית ספר תיאוריה מוסיקלית, וב-1612 פרסם את ספר שיריו האחרון. רק בסוף אותה השנה, בגיל 50, קיבל מינוי ללהקת הלאוטות של המלך. למרבה האירוניה, מרגע זה והלאה, דאולנד הפסיק להיות פעיל כמלחין.

תכנית הקונצרט מנסה להקיף מספר צדדים שונים באישיותו של דאולנד: את המלחין האליזבתני ה"מקומי" ואת המוסיקאי האירופי רחב-האופקים; את המשורר המיוסר השרוי במרה השחורה (רבים מהטקסטים שלו מזוהים עם הלך הרוח המלנכולי, שעבור האליזבתנים היה דבר שבאופנה) ואת הציניקן המבודח; את כותב-השירים הלירי ואת הווירטואוז על-גבי הלאוטה. כל ההיבטים השונים והמנוגדים הללו מיוצגים בשמונה חטיבות שונות – כל אחת מורכבת משירים ומיצירות ללאוטה.

החטיבה הראשונה נפתחת ב-Fancy ללאוטה סולו (Fancy הוא המושג האליזבתני המקביל ל-Fantasia האירופית – יצירה המאפשרת למחשבותיו של הנגן לזרום בחפשיות מרעיון אחד לאחר תוך הפגנת יכולותיו הטכניות) וממשיכה ב-Sorrow stay, שיר המדגים את צדו המלנכולי של דאולנד. כפי שקורה רבות במוסיקה של תקופת הרנסאנס, גם שתי יצירות אלו, פרי-עטו של אותו

המלחין, מתכתבות זו עם זו – לרגע אחד במהלך ה-Fancy מופיע בתוך המארג הפוליפוני נושא מוסיקלי המופיע אחר-כך גם בשיר (שם הוא מושר למילים (...Alas I am condemned ever).

החטיבה השנייה מוקדשת לשירי אהבה מסוגים שונים – השירים Me, me and none but me- ו- If my complaints צבועים באותם צבעים מלנכוליים שכבר הוצגו קודם, רק שבהם מוצגת האהבה כפתרון אפשרי (או בלתי-אפשרי) למצוקותיו של הדובר. השיר הסוגר את החטיבה – Say, love, if ever – עוסק באהבה בצורה של דיאלוג בין האוהב לבין אלת האהבה. עבור המאזין האנגלי בן התקופה, התייחסות לאהובה המושלמת המתוארת, אותה 'מלכה של אהבה ויפוי', יכולה הייתה להיות אך ורק למלכה אליזבת. לא מעט משיריו של דאולנד מתייחסים ברמיזה למלכה הנערצת. כאמור, כמה חודשים לאחר פרסום השיר היא נפטרה.

החטיבה השלישית נפתחת גם היא ב-Fancy ללאוטה סולו, וממשיכה לשירים שהתייחסותם לאהבה היא קלילה יותר. בשיר A shepherd in a shade אנו פוגשים את הרועה שהיה דמות נפוצה בשירה האליזבתנית – סמל לאהבה טהורה, פשוטה ותמימה. ואכן, כשהנימפה שאותה הוא אוהב דוחה את חיזוריו, מסקנתו ("אהבה היא רגש מטופש") אינה בהכרח המעמיקה ביותר, אך היא שובת-לב בישראלית. גם השיר Come away חוגג את האהבה בחיק הטבע ועולם הדימויים שלו לקוח מהשירה הפסטורלית האיטלקית, אשר השירה האנגלית חיקתה אותה במרץ (ובכישרון).

הקטע האינסטרומנטלי La mia Barbara מעלה כמה וכמה שאלות, והמרכזיות שבהן הן מיהי אותה ברברה, ומדוע דאולנד מקדיש לה כותרת בשפה האיטלקית. האם ברברה הוא שמה של אשתו המסתורית? האם זוהי מישהי שפגש כשנסע בגפו לאיטליה בשנת 1595? החטיבה מסתיימת באחד משיריו היפים והנוגים המתייחס לאהובה נערצת – I saw my lady weep.

החטיבה החמישית בתכנית מוקדשת לשירים שהודפסו בספר בשנת 1610 על-ידי בנו של דאולנד, רוברט. חטיבה זו – המורכבת משיר צרפתי, שיר ספרדי ושיר איטלקי – מסמלת את ההשפעות המוסיקליות העיקריות שדאולנד האב נחשף אליהן במהלך שנות נדודיו באירופה. ידוע בוודאות כי פגש באיטליה את קאצ'יני, מחברו של השיר השלישי.

החטיבה השישית מחזירה אותנו אל דאולנד המלנכולי. השיר הקצר In darkness let me dwell מכיל את אחד מהתיאורי היגון הדחוסים ביותר, ומבחינה מסוימת גם הבוטים ביותר, של דאולנד. ל-Fancy המצורף אליו יש כותרת משנה – Forlorn Hope – בניגוד למקרה של La mia Barbara, כאן קל לקשור את הכותרת הטעונה לרעיון המוסיקלי של הסולם הכרומטי היורד, שהוא מהמוטיבים המוסיקליים המזוהים ביותר עם קינה ועצב באותה התקופה.

החטיבה השביעית מכילה שני מחולות גליארד – האחד אינסטרומנטלי ומוקדש לפטרונו של דאולנד, כריסטיאן ה-IV מלך דנמרק, והשני מחופש לשיר – Can she excuse my wrongs. מילותיו השנונות של השיר נעות בין קלישאות אליזבתניות של הקרבה והקדשה לאהובה המרוחקת לבין המעטה הדק של הציניות האופייני לשירי ריקוד מסוג זה.

השיר הפותח את החטיבה השמינית מהווה ניגוד חריף לשיר הקודם בכך שהלחן שלו אינו בנוסח ריקוד הגליארד, אלא בנוסח הפאוואן האיטי והרציני. שיר זה, שכותרתו המקורית Lachrimae, הוא הידוע ביותר בשיריו של דאולנד והוא קיים ביותר ממאה גרסאות ועיבודים שונים שנוצרו מיד לאחר פרסומו. הפאוואן האינסטרומנטלי שינוגן אחריו הוא מסתורי במיוחד, שכן הוא מיוחס למעסיקו של דאולנד, שליטה של נסיכות הֶסָה. אם לשפוט לפי איכותה של הקומפוזיציה, ניתן לשער שלדאולנד עצמו היתה יד במלאכת חיבורה של היצירה. הקונצרט מסתיים בשיר ההגותי Come heavy sleep המייחל לשינה הטובה הגואלת את בני-האדם מטרדות היום-יום.

מילות השירים

Sorrow stay

Sorrow stay, lend true repentant tears,
To a woeful wretched wight,
Hence, despair with thy tormenting fears:
O do not my poor heart affright.
Pity, help now or never,
Mark me not to endless pain,
Alas I am condemned ever,
No hope, no help there doth remain,
But down, down, down, down I fall,
Down and arise I never shall.

עצב בוא

עצב בוא, דמעות של כפרה
תן לאיש אומלל נדכא,
לך, ייאוש, גם פחד ומורא
אל נא תוסיפו מצוקה.
חוס, עכשיו או לעולם,
בל לנצח אקולל
אבוי, אני אבוד לעד
ואין, ואין תקווה בכלל.
רק מטה, מטה אפול,
ותקומתי לעד תבול.

If my complaints could passions move

If my complaints could passions move,
Or make Love see wherein I suffer wrong:
My passions were enough to prove,
That my despairs had govern'd me too long.
O Love, I live and die in thee,
Thy grief in my deep sighs still speaks:
Thy wounds do freshly bleed in me,
My heart for thy unkindness breaks:
Yet thou dost hope when I despair,
And when I hope, thou mak'st me hope in vain.
Thou say'st thou canst my harms repair,
Yet for redress, thou let'st me still complain.

אם תלונותיי נוגעות ללבה

אם תלונותיי נוגעות ללבה,
או מבהירות לה כי עד כמה אני סובל,
אז סבלותיי ידגימו ודאי
כי זה זמן רב מדי הייאוש בי מושל!
הו, אהבה, את חיי ומותי
עצבותך באנחותיי נשמעת
פצעייך מדממים בנשמתי
אכזריותך את לבי קורעת.
את כולך תקווה, כשאני ממרר
כשתקוותי תתעורר, תמהרי לדכדך.
תאמרי שאין מה לעשות בנידון,
וכפיצוי – תרשי לי להתלונן, בטובך.

Can Love be rich, and yet I want?
Is Love my judge, and yet am I condemn'd?
Thou plenty hast, yet me dost scant:
Thou made a god, and yet thy pow'r contemn'd.
That I do live, it is thy pow'r:
That I desire it is thy worth:
If Love doth make men's lives too sour,
Let me not love, nor live henceforth.
Die shall my hopes, but not my faith,
That you that of my fall may hearers be
May here despair, which truly saith,
I was more true to Love than Love to me.

אהבה עשירה – אני דל
אהבה צודקת – אני נגזל
לך יש שפע – לי צרור מדולדל,
כוח בני-אלים לך – לא אכפת לך בכלל
חיי, ברצונך ובידייך שמורים
תשוקתי, לרגלייך כעפר
אם אהבה ממררת את חיי הגברים,
קחו את אהבתי, וגם את חיי אם אפשר.
תקוותיי מתות, אך לא האמונה
כי לבסוף, כשתשמעו כי סופי הגיע,
לבכם ימלא ייאוש כי תדעו:
לבי נותר נאמן לאהבה גם כשזו הכזיבה.

Me, me and none but me

Me, me and none but me, dart home, O gentle Death,
And quickly, for I draw too long this idle breath.
O how I long till I may fly to heav'n above,
Unto my faithful, unto my faithful beloved turtle dove.

Like to the silver swan, before my death I sing,
And yet alive my fatal knell I help to ring.
Still I desire from earth and earthly joys to fly,
He never happy liv'd, never happy liv'd that cannot love to die

קח אך ורק אותי

קח אך ורק אותי, הו מוות, קח עכשיו,
מהר-נא, כי נשימותיי כולן לשווא,
הו, עד מתי ליונתי שלי אשאף?
לפרוח מעלה, לפרוח מעלה אליה עוד נכסף.

כמו ברבור כסוף, אשיר את שירתי
במו ידי אכה בפעמון מותי.
עוד אסתתר מכל חדווה וחמימות,
הו איך אפשר לחיות! איך אפשר לחיות בלי לאהוב למות!

Say, love, if ever thou didst find

Say, love, if ever thou didst find
A woman with a constant mind?
None but one.
And what should that rare mirror be?
Some goddess or some queen is she;
She, she, she, and only she,
She only queen of love and beauty.

But could thy fiery poison'd dart
At no time touch her spotless heart,
Nor come near?
She is not subject to Love's bow;
Her eye commands, her heart saith no,
No, no, no, and only no;
One no another still doth follow.

How might I that fair wonder know,
That mocks desire with endless no.
See the moon
That ever in one change doth grow,
Yet still the same, and she is so;
So, so, so, and only so,
From heav'n her virtues she doth borrow.

To her then yield thy shafts and bow,
That can command affection so:
Love is free;
So are her thoughts that vanquish thee.
There is no queen of love but she,
She, she, she, and only she
She only queen of love and beauty.

A shepherd in a shade

A shepherd in a shade, His plaining made,
Of love and lovers' wrong,
Unto the fairest lass
That trod on grass, And thus began his song.

Since Love and Fortune will, I honour still
Your fair and lovely eye.
What conquest will it be, Sweet nymph, for thee
If I for sorrow die?

Restore, restore my heart again,
Which love by thy sweet looks hath slain,
Lest that, enforc'd by your disdain, I sing:
"Fie, fie on love, it is a foolish thing."

My heart where have you laid? O cruel maid,
To kill, when you might save!
Why have ye cast it forth,
As nothing worth, Without a tomb or grave?

הו אהבה, האם ראית (דיאלוג בין האוהב ואלת האהבה)

[האוהב:] הו אהבה, האם ראית
אי-פעם נערה עקבית?
[אלת האהבה:] רק אחת.
[האוהב:] ומי היא זו המופלאה?
[אלת האהבה:] היא בת אלים או נסיכה
היא, היא, היא, והיא בלבד,
מלכה של אהבה ויופי.

[האוהב:] ואיך חצך המשונן
שאל לבה היטב כוון
לא פגע?
[אלת האהבה:] לבה סרבן, הוא בשלו
בשמה אומר רק לא ולא
לא, לא, לא ושוב רק לא,
אחרי כול, לא מגיע עוד לא.

[האוהב:] היכן אוכל לראות את זו
שלתשוקה תאמר רק לא
בלבנה.
[אלת האהבה:] בלי הרף מחליפה צורה
אך מהותה תמיד ברורה
כך, כך, כך, תמיד היא כך,
מקעל תלמד את נימוסיה.

[האוהב:] אם כך ותרי על החצים
ותני ללב האנשים
להחליט.
[אלת האהבה:] על אסונך לבה החליט
ולא אני האחראית
היא, היא, היא, והיא בלבד,
מלכה של אהבה ויופי.

בצל אילן ישב רועה

בצל אילן ישב רועה אומלל,
ישב והתלונן
לפני היפהפייה ששם פסעה
החל כך לקונן.

בשם הצדק והאהבה
עשי כראות-עינך.
אך אם ארד שאולה ביגון,
היכן כאן ניצחונך?

השיבי את הלב שאת
פילחת לשניים במבט
פן, מכורח זלזולך, אז אומר:
"פוי, אהבה - זה רגש מיותר."

היכן הנחת, מרשעת, זה הלב?
יודעת כי ייגוע
וכקליפת השום השלכת אותו
ללא כל מצבה?

O let it be entomb'd and lie
In your sweet mind and memory,
Lest I resound on every warbling string:
"Fie, fie on love, that is a foolish thing!"

מנוחתו ימצא אצלך,
הלוואי, בעומק זיכרוןך!
פן יהדהד קולי בכל מיתר:
"פוי, אהבה - זה רגש מיותר."

Come away, come sweet love

בואי כבר, אהובה

Come away, come sweet love,
The golden morning breaks.
All the earth, all the air
of love and pleasure speaks:
Teach thine arms to embrace,
And sweet rosy lips to kiss,
And mix our souls in mutual bliss,
Eyes were made for beauty's grace,
Viewing, rueing love's long pain
Procur'd by beauty's rude disdain.

בואי כבר, אהובה,
השחר מאדים.
הרקיעים, האדמה,
שבח אהבה אומרים:
יד - למדיה לחבק,
זוג שפתיים - לנשיקות,
ונשמותינו נקשרות.
זוג עיניים הן נוצר
על החן להתענג,
על העצב מתפוגג.

Come away, come sweet love,
The golden morning wastes,
While the sun from his sphere
his fiery arrows casts,
Making all the shadows fly,
Playing, Staying in the grove
To entertain the stealth of love.
Thither, sweet love, let us hie,
Flying, dying in desire
Wing'd with sweet hopes and heav'nly fire.

בואי כבר, אהובה,
פן בוקר יעלם,
החמה, ממרומה,
הכול היא תחמם.
לכבודה של אהבה,
היא תבריא את הצל,
ועל הדשא תשתולל.
שמה נימלט מהר,
הרף, טרף לתשוקה
ולתקווה המתוקה.

Come away, come sweet love,
Do not in vain adorn
Beauty's grace, that should rise
like to the naked morn.
Lilies on the riverside
And the fair Cyprian flow'rs newblown
Desire no beauties but their own,
Ornament is nurse of pride,
Pleasure, measure love's delight.
Haste then, sweet love, our wished flight!

בואי כבר, אהובה,
אל תפריזי בשבח
של החן העולה
כבוקר בן-יומו.
שושנים על גדות נהר
ניצני ונוס בלבובם
רואים לא-כלום מלבד עצמם.
מהרי אם כן, נברח,
נתקשט בגאווה
ונתענג באהבה.

I saw my lady weep

I saw my lady weep,
And Sorrow proud to be advanced so,
In those fair eyes where all perfections keep,
Her face was full of woe;
But such a woe (believe me) as wins more hearts,
Than Mirth can do with her enticing parts.

Sorrow was there made fair,
And Passion wise, tears a delightful thing,
Silence beyond all speech a wisdom rare,
She made her sighs to sing,
And all things with so sweet a sadness move,
As made my heart at once both grieve and love.

O fairer than aught else,
The world can show, leave off in time to grieve,
Enough, enough, your joyful looks excels.
Tears kills the heart, believe;
O strive not to be excellent in woe,
Which only breeds your beauty's overthrow.

(Pierre Guédron?:) Si le parler (arr. Dowland)

Si le parler et le silence
nuit à notre heur également,
parlons donc, ma chère espérance,
du coeur et des yeux seulement;
Amour ce petit dieu volage
nous apprend ce muet langage.

Que le regard vole et revole,
messager des nos passions,
et serve au lieu de la parole
pour dire nos intentions.
Amour, etc,

Mais si quelque âme est offensée
de nous voir discourir des yeux,
nous parlerons de la pensée,
comme les anges dans les cieux.
Amour, etc.

Ainsi par un doux artifice
nous trompérons les courtisans,
et nous rirons de la malice
de mille fâcheux médisans,
qui n'en sauront pas d'avantage
ignorant, ce muet langage.

ראו, גבירתי בוכה

ראו, גבירתי בוכה,
העצב מתגאה הוא כך לשכון
באור עיניים, בצד שלמות זכה,
פניה מלאו יגון;
אך יגון זה (שמעו לי) שובה לב
יותר משיצוד האושר בפיתויו.

יפה העצב שם,
החכימה התשוקה, עלצו דמעות,
שתיקה ולא מילים חכמת עולם
הושרו האנחות,
הכל נע בעצבות כה מתוקה,
לבי נכסף לאבל ולתשוקה.

הו נאוה מכול,
יראך עולם, יפרוש לאבלותו,
די, חיוכיך יפעימו לב משכל,
דמעות רוצחות אותו;
הו אל נא תצטייני כך ביגונך,
שרק גוזל הוא את מקום יופיך.

(פייר גוודרון?:) אם הן המילים והן השתיקות (בעיבוד דאולנד)

אם הן המילים והן השתיקות
הן בעוכרנו,
הבה, יקירתי, ניתן
רק ללבנו ולעינינו לדבר;
האהבה, אותה אלה הפכפכה,
מלמדת אותנו את השפה האילמת.

מבטינו, הנעים הלאה וחזרה,
נושאים עימם את דבר תשוקתנו,
ומחליפים את המילים,
בספרם את שאנו מרגישים.
האהבה, אותה אלה...
...

ואם נפש כלשהי תיפגע
משיחתן של זוגות עינינו,
נמשיך לדבר במחשבותינו,
כמו מלאכי מרום.
האהבה, אותה אלה...
...

וכך בתחכום המתוק
נטעה את כל יושבי החצר,
ונלעג לרוע והמזימות,
של אלף התככים,
שלא ידעו דבר,
כי אינם דוברים את שפתנו האילמת.

(Anon. Spain) Vestros Ojos (arr. Dowland)

Vuestros ojos tienen d'Amor no se que,
que me yelan, me roban, me hieren, me matan a fè.
Porque me mirays
con tanta aflicción,
y a mi corazón,
me aprisionays?
Que si vos me mirays yo os acusare.

(אנונימי ספרדי) עינייך (בעיבוד דאולנד)

עינייך מחזיקות דבר-מה אהוב – איני יודע מה,
שכן הן מקפידות אותי, שודדות, פוצעות, הורגות אותי.
מדוע מביטה את בי
בכזה צער
ואת לבי שלי
שובה?
אם תביטי בי – אטיח בך אשמה!

(Giulio Caccini:) Amarilli, mia bella (arr. Dowland)

Amarilli, mia bella,
Non credi, o del mio cor dolce desio,
D'esser tu l'amor mio?
Credilo pur: e se timor t'assale,
prendi questo mio strale
Aprimi il petto e vedrai scritto in core:
Amarilli è il mio amore.

(ג'וליו קאצ'יני:) אמרילי, יפתי (בעיבוד דאולנד)

אמרילי, יפתי,
האיך מאמינה, תשוקה מתוקה של לבי,
כי את היא אהבתי?
האמיני לי: ואם תוקפך הפחד,
קחי את החץ שלי,
חתכי איתו את חזי וראי כי כתוב על לבי:
אמרילי היא אהובתי.

In darkness let me dwell

In darkness let me dwell, the ground shall sorrow be,
The roof despair to bar all cheerful light from me,
The walls of marble black that moist'ned still shall weep,
My music hellish jarring sounds to banish friendly sleep.
Thus wedded to my woes and bedded to my tomb
O, let me living die, till death do come.

בחושך אתגורר

בחושך אתגורר, על מרצפות כאב,
הגג ימנע מאור לעד להתקרב,
ושיש הקירות יבהק בִּשְׁחֹר דמעות,
שינה תרחק לשמע צליל צרחות וחריקות.
נשוי לאסוני, שכוב על משכבי,
במוות הן אחיה, עד בוא מותי.

Can she excuse my wrongs

Can she excuse my wrongs with virtue's cloak?
shall I call her good when she proves unkind?
Are those clear fires which vanish into smoke?
must I praise the leaves where no fruit I find?

איך היא תצדיק את העוול כלפיי?

איך היא תצדיק את העוול כלפיי?
איך אומר "טובה היא" אם היא חרפה?
איך זה אין אש, רק עשן לבלי די?
אם אין פרי, האברך על קליפה?

No, no: where shadows do for bodies stand,
thou may'st be abused if thy sight be dim.
Cold love is like to words written on sand,
or to bubbles which on the water swim.

לא, אם טועים לחשוב שצל הוא גוף
קל מאד לטעות למעוד וליפול.
לב ריק וקר משול לקצף ים,
כל מילותיו הרי כתובות בחול.

Wilt thou be thus abused still,
Seeing that she will right thee never?
If thou canst not overcome her will,
Thy love will be thus fruitless ever.

האם תסכים להיות כך מושפל,
גם אם היא לעד בערכיך?
אם אינך יכול לשנותה
תישאר בודד כל ימך!

Was I so base, that I might not aspire
Unto those high joys which she holds from me?
As they are high, so high is my desire:
If she this deny what can granted be?

איך זה נמכתי עד בלי התנשא
אל רום העונג של אהבתי?
עם זאת, גבהה תשוקתי אף יותר,
זאת לא תוכל להכחיש, לוי רצתה!

If she will yield to that which reason is,
It is reasons will that love should be just.
Dear make me happy still by granting this,
Or cut off delays if that I die must.

אם תִּנְהַגְי לְסוֹף בְּהִיגִיוֹן
צו הַהִיגִיוֹן הוּא הָאֵהָבָה
אם תִּיעֲתָרִי אֵהִיָּה מֵאוֹשֵׁר
ואם לא, אִמְרִי עֲכָשִׁי, וְאִגּוּעִי!

Better a thousand times to die,
then for to live thus still tormented:
Dear but remember it was I
Who for thy sake did die contented.

טוב לי למות אלפי מיתות
טוב מחיי נמק בכלא
יקירתִי, רק זכרִיני
לך נתתי חיי האלה.

Flow, my tears

רדנה דמעות

Flow, my tears, fall from your springs!
Exiled for ever, let me mourn;
Where night's black bird her sad infamy sings,
There let me live forlorn.

רדנה דמעות, מי עיינות!
גולה לעד אני, אֶבְלָ;
היכן שציפורי-ליל בוכיות,
באפר אתגולל.

Down vain lights, shine you no more!
No nights are dark enough for those
That in despair their lost fortunes deplore.
Light doth but shame disclose.

אור כזב, אל-נא תִּזְהַר,
אין לילה האפל כמותם
האומללים אשר איבדו הכול,
אור [אך] יסגיר חרפתם.

Never may my woes be relieved,
Since pity is fled;
And tears and sighs and groans my weary days
Of all joys have deprived.

לעולם לא יוקלו מִשְׁפָּרִי,
כי רחמים פָּלוּ
דמעות, בכיות, קללות – את כל ימִי
הִלָּאִים עד תום מילאו.

From the highest spire of contentment
My fortune is thrown;
And fear and grief and pain for my deserts
Are my hopes, since hope is gone.

הן מאיגרא רמא הושלכתִי
ואורי כבה;
הן חיל, חשש, יגון על אסוני
הם תחליף דל לתקווה.

Hark! you shadows that in darkness dwell,
Learn to contemn light
Happy, happy they that in hell
Feel not the world's despise.

הס! הקשיבו, הבזים לאור,
בני-החושך כולם:
אושר, אושר לו אשר בשאול,
לא חש בבוז העולם!

Come, Heavy Sleep

בואי שינה כבדה

Come, heavy sleep, the image of true death;
And close up these my weary weeping eyes:
Whose spring of tears doth stop my vital breath,
And tears my heart with sorrow's sigh-swoll'n cries:
Come and possess my tired thoughtworn soul,
That living dies, till thou on me be stole.

בואי, שינה כבדה, בת דמות מתים;
עצמי עיני אשר מבכי תשושות:
באר דמעות תגלול נשמת אפים,
קורעת לב דואב מאנחות:
רדפי כך את רוחי, שחוקה מחשוב,
קמלה היא עד בואך אותה לגנוב.

Come shadow of my end, and shape of rest,
Allied to death, child to his black-fac'd night:
Come thou and charm these rebels in my breast,
Whose waking fancies do my mind affright.
O come sweet sleep, come or I die for ever,
Come ere my last sleep comes, or come never.

בואי, צללית קצי, כתרדמה,
רעת המוות, בת לליל שחור:
בואי כשפי את מרד הלבבה,
ממנו על ראשי איש לא ישמור.
בואי פן אעבור מן העולם,
קחיני במהרה או אף פעם.

החל לשיר כילד סולן בבית הכנסת של היברו יוניון קולג' בירושלים, שבו כהו כחזן אביו, אליהו שליפר. הוא למד בביה"ס התיכון ליד האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים (פסנתר אצל יצחק קוסוב וקומפוזיציה אצל אירנה סְבֵטובה), אחר כך למד במחלקה הווקלית של האקדמיה למוסיקה, אצל מרים מלצר וצבי זמל, וזכה שם במקום ראשון בתחרות לביצוע מוסיקת בארוק. כמו כן זכה במלגות שונות של קרן התרבות אמריקה-ישראל. לאחר מכן המשיך את לימודי המאסטר ב"סקולה קנטורום באזיליינסיס", ביה"ס למוסיקה עתיקה בבאזל, כתלמידם של אוולין טאב, אנתוני רולי, גֶרד טורק ואנדריאס שול.

דורון שר במקהלת "נערי ירושלים" בניצוחו של יונתן לטר, ובאנסמבל הקולי "דומינו". בישראל הופיע עם תזמורת הבארוק ירושלים, קולקטיב הבארוקדה וההרכב הבינ"ל "כאן מושלת האהבה". באירופה מופיע דורון באופן תדיר עם ה"סקולה קנטורום נירנברג" תחת שרביטה של פֶיה פרטוריוס, עם אנסמבל "לה מורה" (עמם הקליט דיסק לאחרונה), ועם ה"קפלה ריאל קטלוניה" תחת שרביטו של ג'ורדי סאוואל. כמו כן, הוא חבר הרביעייה הקולית "תלמוס" והרכב הגברים הווקאלי "נביאי הקוינטה", שאיתו זכה לאחרונה בתחרות הרכבי מוסיקה עתיקה בעיר יורק. עם "נביאי הקוינטה" הקליט דיסק הכולל יצירות בעברית מאת סלמונה רוסי, מושרות (לראשונה בתקופתנו) בפי אנסמבל גברים, כפי שהושרו בבתי כנסת באיטליה במאה ה-17. בנוסף הקליט דורון לאחרונה שני דיסקים כסולן: האחד עם ה"באזל בארוק קונסורט" ובו יצירות דתיות נוצריות מאיטליה של המאה ה-17, והאחר, בתפקיד האוונגליסט ב"פסיון ע"פ יוחנן" מאת פרנצ'סקו פֶאו, עם תזמורת "לה דיוינה ארמוניה" בניצוחו של לורנצו גֶילמי.

נוסף על פעילותו כזמר, דורון מכהן כמנצח של מקהלת בית הכנסת הגדול של באזל. מקהלה זו קיימת ברציפות למעלה מ-80 שנה, והיא מקהלת בית הכנסת היחידה באירופה שהמשיכה להתקיים חרף השואה ומאורעות מלחמת העולם, והיא משמרת את מסורתה המוסיקלית עד ימינו.

אורי הרמלין | לאוטה

יליד חיפה. למד גיטרה אצל בועז פלג וסיים את לימודי המוסיקה בבית הספר לאמנויות ויצ"ו בשנת 1999. אורי למד קומפוזיציה אצל דני עקיבא, ינעם ליף, חיים פרמונט ואריק שפירא. שפירא אף הקדיש לו את היצירה *לאוטה 2003* אשר הוקלטה ויצאה לאור עם הספר *כחוח בין שושנים*. החל את לימודי הלאוטה אצל איסידורו רויטמן. בשנים 2003-2009 למד באקדמיה למוסיקה שבטרוסנינג (גרמניה) והתמחה במוסיקה עתיקה בנגינת לאוטה בהנחייתו של רולף ליֶזְלֶוֹנד, ומוסיקת ימי הביניים בהנחייתו של קֶס בֶּוֹקֶה. את לימודי הלאוטה המשיך בציריך בהדרכתו של אדוארדו אגוס. אורי הוא חבר מייסד של האנסמבל "סֶנְטֶנָה" המתמחה בביצוע מוסיקת ימי הביניים ורנסאנס מוקדם. אלבום הבכורה של האנסמבל זה ראה אור בשנת 2008 וזכה לביקורות נלהבות. כמו כן, אורי הוא לאוטניסט הבית של האנסבל הווקאלי "נביאי הקוינטה" ועמו הופיע בסרט התיעודי *Hebreo: the search for Salomone Rossi* ובקונצרטים רבים ברחבי אירופה וישראל. אורי מופיע בתור סולן ועם אנסמבלים מגוונים ותזמורות בארוק בפסטיבלים בינלאומיים. כיום הוא מתגורר בבאזל.

עריכת התכניה: אלון שב

תרגומי השירים: אבשלום גיסין ואלון שב

לכב' מיכל גולן, gmichal@univ.haifa.ac.il; טל' 04-8240715 (פנימי 2715)

אני מעוניין/ת לקבל מידע על קונצרטים, הרצאות ואירועים אחרים בהפקת החוג למוסיקה באוניברסיטת חיפה.

שם: _____

כתובת דוא"ל: _____